

PECS: RESİMDE -TOKU UNA DAYALI İLETİM SİSTEMİ

Otistik özellik gösteren bireylere UDA' ne dayalı doğal öğretim yöntemlerinin (örneğin, fırsat öğretimi) kullanımıyla konum öğretiminin, özellikle öğretime 2,5 yaştan önce başlanılan durumlarda, etkili olduğunu bilimsel göstergeler vardır. (örneğin, McGee, Morrier ve Daly, 1999) Ancak, eğitime daha geç başlandıında, otistik özellik gösteren çocuğa çocuk alternatif iletişim gereksinim duymaktadır.

PECS, 1990' ların başında ABD'de Andy Bondy ve Lori Frost tarafından geleneksel görsel iletişim sistemlerine bir alternatif olarak geliştirilmiştir. Geleneksel görsel iletişim sistemlerinde, önce resim ile nesneyi eşleme öğretilir. Bu öğretimin kendisi pek çok türde özellik taşımaktadır için, öğretim sırasında pek çok araç kullanılır. Eşlemede ilerleme gösteren çocukların ise, bu beceriyi iletişimde kullanmaları, yani kendiliklerinden genelleme yapmaları beklenir. Genellemede, çocuğun resme dokunarak iletişim kurması gerekir. Çocuğun zaman çocuklar genellemede zorlanırlar. Ayrıca, çocuğun hangi resme dokunduğuda anlaşılabilir. Örneğin, çocuğun iğne parmağını kullanmakta zorlanıyor olabilir.

Resimde i-toku una dayalı iletişim sistemi PECS, UDA ilkelerini ve normal dil/iletim gelişim amaçlarını temel alarak hazırlanmış olan bir alternatif iletişim yöntemidir. PECS öğretim sürecinde, öncelikle, temel iletişim ilkelerinin kazandırılması; daha sonra ise belli mesajların iletimi öğretilir. Mesaj iletiminde, iletişim klasöründe yer alan resimli kartlar kullanılır. Çocuk klasörden resim seçip iletişim ortamına vererek istediği nesnelere ya da etkinliklere ulaşmak amacıyla iletişim başlatır. Giderek, resimleri birbirinden ayırt etmeye ve birden fazla resmi bir araya getirerek cümleler kurmaya başlar. Resimde i-toku uyla iletişim gelişimi, sözel iletişimin de gelişmesini beklenir.

Deneyisel olmayan pek çok araştırma, PECS' in otistik özellik gösteren çocuklara iletişim becerilerinin kazandırılmasında ve bu çocukların uygun olmayan davranışlarının azaltılmasında etkili olduğunu umut verici sonuçlara yol açmıştır. (örneğin, Bondy ve Frost, 1994) Charlop-Christy, Carpenter, Le, LeBlanc ve Kellet (2002) tarafından ise, PECS'in etkililiğine ve verimliliğine ilişkin geniş kapsamlı bir tek-denekli deneysel araştırma yürütülmüştür. Araştırmaya, otistik özellik gösteren üç çocuk katılmıştır. Araştırmanın bulguları tüm deneklerde;

- PECS'in ediniminde ölçütün karışılması,
- Kendiliğinden konum ve taklitte artış oldu unu,
- Ortalama sözce uzunluğunda artış oldu unu,
- Sosyal-iletimsel davranışlarda artış oldu unu,
- Davranı sorunlarında azalma oldu unu göstermiştir.

Ayrıca, PECS'in verimlilik özelliklerinin (örneğin, öğretim süresi) de olumlu olduğu görülmüştür.

Günümüzde PECS, aşağıda sıralanan gerekçelere dayalı, olarak otistik özellik gösteren bireylere iletişim becerilerinin kazandırılmasında yaygın olarak kullanılmaktadır.

- Mesajı iletenin, karmaşık devinsel beceriler kullanması gerekmez,
- Mesajı alanın, iğne dilinde olduğu gibi ek öğrenmeler yapmasını gerektirmez,
- Maliyeti düşüktür,
- Kolayca her yere taşınabilir,
- Uygulamacılara öğretilmesi, görece olarak, kısa sürer,
- İletim becerilerinin öğretilmesiyle, çocuk ve çevresi arasındaki etkileşimler artar.

Ayrıca PECS, pek çok alternatif iletişim sistemi için önemli olan bu özelliklerin hiçbirini gerektirmez.

- Yeti kinin yönergesini ya da ipucunu alabilme
- Hareket ya da ses taklidi yapabilme
- Göz konta ı kurabilme
- Sandalyede sessizce oturabilme
- Resim ya da nesne e leyebilme

Yukarıda sıralanan becerilerin gelişmesi her çocuk için önemlidir. Ancak, PECS için önemli de ildir çünkü PECS'de, öncelikle, iletişim orta ına yakla ma ve iletişim giri iminde bulunma becerileri kazandırılır.

PECS, hiç konu mayan çocuklar için oldu u kadar, belli sözcükleri söyleyen; ancak, bu sözcükleri kullanarak iletişim ba latmayan çocuklar için de uygundur.